

Pohjois-Savon hyvinvoinnin vuosiraportti vuodesta 2023

Ahall 12.08.2024 § 245
3895/00.04.01/2024

Valmistelija: Säde Rytönen, HYTE- ja osallisuus päällikkö,
Asiakkuudet ja laatu palvelualue, HYTE- ja osallisuuspalveluyksikkö,
p. 044 717 6370, sade.rytonen(at)pshyvinvointialue.fi

Hyvinvointialueen on edistettävä asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä. Hyvinvointialueen on strategisessa suunnittelussaan asetettava hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tavoitteet ja määriteltävä tavoitteita tukevat toimenpiteet. Pohjois-Savon hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2021–2025 linjaa alueellisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) koordinaation painopisteet ja niiden toimeenpanon. Pohjois-Savossa alueellinen hyvinvointikertomus ja –suunnitelma on hyväksytty toukokuussa 2022 aluevaltuustossa.

Alueellisen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman mukaisesti HYTE-työn tärkeimmät painopisteet vuosille 2021–2025 ovat:

- osallisuuden vahvistuminen ja yksinäisyyden vähentäminen
- vanhemmuus vahvistuu
- itsestä huolehtimisen ja terveellisten elintapojen edistäminen
- mielen hyvinvointi ja riippuvuuksien ehkäisy
- tapaturmien ja väkivallan ehkäiseminen ja
- HYTE –resurssien, rakenteiden ja prosessien vahvistaminen

Hyvinvointialueen on seurattava asukkaittensa elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin. Hyvinvointialueella on raportoitava asukkaiden hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä aluevaltuustolle vuosittain. (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä... 612/2021)

Pohjois-Savon hyvinvoinnin vuosiraportissa vuodesta 2023 tarkastellaan, miten Pohjois-Savossa on edetty hyvinvoinnissa tilastojen (seurantaindikaattorien) valossa ja mitä toimenpiteitä on tehty hyvinvoinnin edistämiseksi Pohjois-Savossa HYTE-työn painopistealueissa. Lisäksi on tarkasteltu HYTE-kertoimen kehitystä Pohjois-Savon hyvinvointialueella.

Vuosiraportin mukaan yläkoululaisten raittius on lisääntynyt ja ammattiin opiskelevat tupakoivat päivittäin aikaisempaa vähemmän, liikuntaa harrastetaan hieman aikaisempaa enemmän, nuorten mielenterveyshaasteiden kasvu on osittain taittunut ja yläkoululaisten koulu-uupumus lähtenyt laskuun. Avioerot ovat vähentyneet. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on yhä useammin osa eri toimialojen toimintaa ja HYTE- rakenteet ovat vahvistuneet monialaisemmiksi ja varsinkin Pohjois-Savon kunnissa HYTE-koordinaatio on vahvistunut.

HYTE-painopisteiden edistämiseksi on järjestetty koulutuksia ammattilaisille ja asukkaille yhteistyössä eri toimijoiden kanssa, edistetty hyvinvointisuunnitelman mukaisesti vaikuttavien HYTE-menetelmien käyttöönottoa ja toimintamalleja, jalkauduttu käytännön kentälle kehittämään yhdessä HYTE -rakenteita, prosesseja ja yhdyspintoja ja aloitettu työstämään palvelupolkuja. Erityisesti hyvinvointialueen HYTE-rakenteita on vahvistettu ja HYTE on yhä vahvemmin mukana myös hoitoketjuissa. HYTE-neuvottelukunnassa pidetyissä HYTE-neuvotteluissa 6/2023 korostettiin vaikuttavien HYTE-menetelmien jalkauttamista ja HYTE-painopisteistä erityisesti vanhemmuuden tuen ja osallisuuden vahvistamista, koska ne vaikuttavat läpileikkaavasti kaikkiin hyvinvointitekijöihin. Osallisuustyön resurssivajeen vuoksi osallisuustyö ei edennyt toivotusti.

Jatkossa tarvitaan toimia lasten, nuorten ja työikäisten ruokailutottumusten kohentamiseen, alakoululaisten seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisyyn, aikuisten väkivaltarikosten ehkäisyyn ja nuorten, erityisesti lukiolaisten, ahdistuneisuuden ja masennuksen ennaltaehkäisyyn. Lisäksi tarvitaan huomiota arjen tasapainoon erityisesti aikuisten riittävän liikkumisen ja nukkumisen osalta, aikuisten ja ikäihmisten tupakoinnin ja nuorten nikotiinituotteiden vähentämiseen, työikäisten alkoholin käytön kohtuullistamiseen ja rattijuopumusten ehkäisyyn. Lisäksi tarvitaan toimia vanhemmuuden varhaisempaan tukeen, kaikissa ikäryhmissä yksinäisyyden vähentämiseen ja osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistämiseen. Ikäihmisten osalta tukee kiinnittää huomiota kaatumistapaturmien ehkäisyyn. Yhteistyötä järjestöjen kanssa on tiivistettävä.

Hyvinvoinnin vuosiraportti vuodesta 2023 on ollut osa vuoden 2024 lakisäätteisiä HYTE-neuvottelukunnassa pidettyjä HYTE-neuvotteluja. HYTE-neuvottelussa toivottiin vuosiraportin johtopäätöksiin perusteluja, jolta osin vuosiraporttia on täydennetty.

Esityslistan liitteenä:

Esityslistan oheisaineistona:

- Pohjois-Savon hyvinvoinnin vuosiraportti vuodesta 2023
- Pohjois-Savon laaja hyvinvointikertomus ja –suunnitelma 2021-2025: OSA 1: Hyvinvointikertomus ja OSA 2: Hyvinvointisuunnitelma

Valmistelijan päätösehdotus:

Aluehallitus päättää esittää Pohjois-Savon hyvinvoinnin vuosiraportin vuodesta 2023 aluevaltuustolle hyväksyttäväksi

Taloudellisuus-, tuottavuus- ja integraatiovaikutusten arviointi

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ja ennaltaehkäisevä työ tukee taloudellisia ja integraatiovaikutuksia myönteisesti

Toimivallan peruste	hallintosääntö 35§, kohta 15
Esittelijä	hyvinvointialuejohtaja
Päätösehdotus	Aluehallitus päättää esittää Pohjois-Savon hyvinvoinnin vuosiraportin vuodesta 2023 aluevaltuustolle hyväksyttäväksi
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin.